

Aluehallitus 09.02.2026

Lausunnon antaminen valtiovarainministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Syrjänen Markus
Virtanen Toni

Päätösehdotus Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa liitteen mukaisen lausunnon valtiovarainministeriölle.

Käsittely

Päätös

Selostus

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta. Esityksellä toteutettaisiin hallitusohjelman mukaiset hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehittämisen kolmannen vaiheen muutokset, sekä muita muutoksia, joiden on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2027.

Lakiesitys leikkaisi toteutuessaan Uudeltamaalta rahoitusta kolminkertaisesti muuhun Suomeen verrattuna.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuosittaista rahoitusta vähennetään pysyvästi 54 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa 103 euron vähennystä jokaista länsi-uusimaalaista asukasta kohti, siitä huolimatta, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on nopeimmin ikääntyvä alue ja sillä on jo valmiiksi pienin

asukaskohtainen rahoitus. Rahoitusta siirrettäisiin pois niiltä alueilta, jotka ovat säästäneet muita aiemmin tai ponnekkaammin. Asiantuntijavirasto THL:n tutkimukseen perustuvat muutosesitykset on lakiluonnoksessa sivuutettu.

Ehdotetut muutokset

Hyvinvointialueiden koko maan rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä huomioon otettavasta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioidusta vuosittaisesta kasvusta säädettäisiin vuosille 2027–2030 Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämään SOME-malliin perustuen. Kyseessä on teknisluontoinen päivitys.

Valtiontaloudellista säästöjen toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon vuosittaisesta palvelutarpeen kasvusta ehdotetaan otettavaksi rahoituksessa huomioon voimassa olevan lain 80 prosentin sijasta 60 prosenttia vuodesta 2027. Lisäksi palvelutarpeen kasvun huomioon ottamista koskevasta määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta ehdotetaan luovuttavaksi vuodesta 2028 lukien. Säästö ehdotetaan kohdennettavaksi kaikille hyvinvointialueille sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden perusteella. Kyseessä on hallitusohjelman mukainen säästö, mikä kohdistuu hyvinvointialueille loogisesti rahoituksen suhteessa.

Säästötoimenpiteiden vaikutuksia ehdotetaan kohdistettavaksi Uudellemaalle ja muille väestöltään suurille alueille vähentämällä terveyden edistämiseen kannustavaa asukasperusteista osuutta ja nostamalla sairastavuudesta palkitsevaa palvelutarpeen määräytymistekijän rahoitusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vuonna 2028. Kyseessä on rahoitusmallin muutos, jonka tavoitteena on siirtää rahoitusta pois Uudeltamaalta ja talouttaan voimakkaasti tasapainottaneilta alueilta.

Hyvinvointialuekohtaisen rahoituksen määräytymisen perusteena olevaa sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetta ja kustannuksia kuvaavaa tarvetekijämallia päivitettäisiin THL:n tutkimuksesta poiketen. Tarvetekijöiden ja niiden kertoimien taustalla olevissa käyttö- ja kustannustiedoissa otettaisiin huomioon uusimmat tiedot ja tarvetekijöihin tehtäisiin eräitä tarkistuksia. Lakiesityksessä ei ehdoteta toteutettavaksi THL:n asiantuntija-arvion suosittamia tarvetekijöitä tai tietopoimintoja koskevia laajennuksia. Lisäksi THL:n asiantuntija-arvion vastaisesti muun kuin hyvinvointialueiden ostopalveluna tai palvelusetelinä rahoittaman yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista rahoituksessa rajattaisiin. Näyttää siltä, että nämä muutokset on valikoitu pääasiallisesti sellaisiksi, jotka siirtävät rahoitusta

Uudeltamaalta ja mm. Varsinais-Suomesta ja Pohjois-Pohjanmaalta muille alueille.

Palvelutarvekertoimien laskennassa käytettävän tietopohjan laadun turvaamiseksi selkiytettäisiin THL:n tehtävää tarkistaa tietopohjan laatua ja oikeutta korjata rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä. Lisäksi valtiovarainministeriö voisi rahoituspäätöksessä ottaa huomioon rahoituksen pohjana olevissa rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä, jotka muutoin vaikuttaisivat merkittävästi hyvinvointialuekohtaiseen rahoitukseen. Tältä osin muutos on kannatettava.

Saaristoisuutta koskevassa rahoituksen määräytymistekijässä otettaisiin huomioon saariston kehityksen edistämisestä annettuun lakiin ehdotettava uusi saaristoisen hyvinvointialueen määritelmä. Saaristoiselle hyvinvointialueelle laskettaisiin saaristoisuuskerroin, jonka perusteella määriteltäisiin hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus. Muutos on luonteeltaan teknisluonteinen ja pieni, mutta sinänsä kannatettava.

Siirtymätasausten porrastusta ehdotetaan muutettavaksi vuodesta 2027 lukien. Sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien porrastusta kasvatettaisiin vuosittain kymmenellä eurolla lisää asukasta kohden siten, että koko maan tasolla pysyväksi jäävien siirtymätasauksien määrä vähenisi neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä. Vastaava muutos porrastukseen tehtäisiin vuonna 2027 määräaikaaisesti voimassa olevaan siirtymätasauslisän leikkaukseen. Muutos on luonteeltaan kannatettava ja oikeansuuntainen.

Siirtymätasausten porrastusmuutos vähentäisi valtion rahoitettavaksi tulevaa osuutta siirtymätasauksista. Lisäksi siirtymätasausten valtion rahoitusosuudesta siirrettäisiin säästötoimenpiteenä hyvinvointialueiden rahoitettavaksi 53 miljoonaa euroa vuonna 2028, 91 miljoonaa euroa vuonna 2029 ja 82 miljoonaa euroa vuodesta 2030. Valtion rahoituksen vähennys kohdistettaisiin asukasta kohden yhtä suurena, mutta vain tietyille hyvinvointialueille. Muutos on luonteeltaan ymmärrettävä, mutta sen kohdistaminen alueille näyttäytyy tarkoitushakuiselta rahoitusleikkauksesta erityisesti Uudellemaalle.

Esityksen aikataulu ja voimaantulo

Esitysluonnoksessa on arvioitu hyvinvointialueiden rahoitukseen ehdotettavien muutosten vaikutuksia kokonaisuutena ja alueittain. Vaikutusarviot perustuvat tässä vaiheessa vuoden 2026 rahoitukseen. Vaikutusarviot päivitetään vuoden 2027 rahoituksen tasolle maaliskuussa

saatavien aluekohtaisten tarvekertoimien tietojen perusteella. Mahdollisen lisälausuntoajan tarve arvioidaan tällöin riippuen vuoden 2027 rahoitukseen tulevien muutosten suuruudesta.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle huhtikuussa 2026. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Lisäksi annettaisiin valtioneuvoston asetus saaristoisista hyvinvointialueista.

Toimivalta

Hallintosäännön 42 §:n kohdan 24 mukaan aluehallitus päättää lausuntojen antamisesta koko hyvinvointialuetta koskevissa merkittävissä asioissa.

Liitteet

- 1 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto lausuntopyyntöön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Oheismateriaali

- Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Konsernipalvelujen johtaja, Talousjohtaja

Päätöshistoria